

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Educația religioasă-morală

(=) Cu ocazia discuțiilor parlamentare, în legătură cu modificarea legii învățământului secundar, mai mulți domni deputați au recunoscut că s'a produs, în învățământul nostru, oarecare desorganizare, datorită, în mare parte, schimbării prea dese a legilor. În nici o țară din lume, — a declarat, cu prilejul discuției generale, însuși dl ministru al școalelor, Dr. C. Angelescu, — nu se schimbă legile așa cum se schimbă la noi, și nu numai în învățământ, dar în toate ramurile de activitate. În învățământ era obiceiul, — ne aduce aminte tot dl ministru, — ca o lege să dureze cel puțin douăzeci, treizeci de ani: legea dela 1864 a durat până la 1898, aceasta la rândul ei a durat 35 de ani. A existat, astfel, o continuitate, care n'ar trebui să sufere astăzi de dragul — politicii.

N'are ce căuta politica, nici în biserică, dar nici în școală: o spunem și o repetăm cu toții, — și e vremea să nu ne mărginim la atât.

Alături de prea dese schimbări de legi și de programe școlare, debaterile din parlament au scos la iveală faptul — remarcat nu întâia oară, — că școala actuală dă, până la un oarecare punct, cultură, dar nu dă educație. «Și educația ar fi cu atât mai necesară în această țară, — după constatarea celui ce stă în fruntea școalelor, — cu cât imensa majoritate a copiilor, de ce să n'o mărturisim, nu primește educația necesară în familie».

Ce fel de pași să se pornească, după toate acestea, în scopul însă-

nătoșirii educației publice în școalele noastre?

Se impun, — în unele orașe s'au și început, — întrunirile părinților școlarilor cu profesorii, cum se obișnuiește în multe țări civilizate, stabilindu-se conlucrarea strânsă și permanentă între părinți și școală, întru a promova educația și moralizarea tinerimii. În aceste întâlniri se face apel ca în cercul familiei copiii să fie mai bine supravegheați, să li se interzică citirea „literaturii” polițiste și frivole, să li se oprească cercetarea cinematografelelor cu filme de același soi, precum și a localurilor de petrecere, — lucruri care le cam știam, dar nu le-am prea îndeplinit. Părinții vor îndruma și controla întreg timpul liber și orice lectură a copiilor, cu gândul ca facultățile lor corporale și sufletești să se desvolte armonic, în duhul muncii, al jertfei și al iubirii creștinești.

Dar, rostul acestor colaborări, între profesori și părinți, se va putea statorî și întregi și mai mult, îndată ce va fi publicată noua lege cu reformele aduse de ministerul instrucțiunii.

Atențiune, mai dinadins decât în trecut în noua îndrumare a tineretului, cerem din nou pentru învățământul religios moral, în toate școalele.

Preotul catehet, susținut de conlucrarea, problematică până acum, a familiei, rămâne total izolat, când colegii săi din corpul didactic lucrează cu indiferență pentru religie, ori chiar în senz opus, — cum s'a întâmplat pe alocurea.

Cuvântul celorce luptă pentru naționalism creștin. — Noul ziar bucareștean, Națiunea, sub direcția dlui A. C. Cusin, a crezut cu drept cuvânt de o importanță deosebită pentru ceasul de acum, să asculte pe profesorul și scriitorul Nichifor Crainic în păreri și voinele lui, spre a da cititorilor săi «siguranța că există încă în această țară oameni cari știu ce vreau și știu ce ne lipsește, spre a fi cu adevărat ceea ce visăm: un mare și puternic popor».

Di Nichifor Crainic, care pregătește reparația ziarului, în suspendie, Calendarul, — ce ne lipsește de atât vreme, — a răspuns la întrebările puse de confratele din capitală. Din răspunsurile sale dăm, în rezumat, următoarele:

Democrația, care cere să fie apărută în țara noastră, nu este amenințată decât de păcatele ei proprii. Salvarea n'ar putea fi, decât în remedierea acestor păcate. Românismul nu poate fi bănuț că e contra statului, pe care vrea să-l ducă până la ultima lui strălucire. Marea problemă este: românizarea spirituală și economică a României, sau — totala ei înstrăinare în mâinile celor străini de noi. Procesul românizării e un imperativ de viață pentru noi: el poate fi întârziat prin artificii, dar nu mai poate fi oprit în mers. Viitorul politic apropiat nu poate să aparțină decât organizațiilor ce se vor pune în concordanță cu imperativul național. —

Prefacerile și frământările zilei au nevoie însă de intensificarea și generalizarea muncii de preot catehet, susținut de colegi.

Mari pedagogi ai lumii ni-au spus și ne spun:

Laturea religioasă-morală este și rămâne temelia tare a întregii educații.

Cărmuitorii țării, — și toți cei cu răspundere pentru creșterea copiilor, — dorim să-și îndeplinească, repede și bine, în acest senz, sarcina ce și-au rezervat.

În astfel de împrejurări, nu înțelegem ce rost mai are, după terminarea procesului cunoscut, menținerea în suspenzie a unui organ de publicitate reclamat de sute și mii de cetitori din întreaga țară.

Manifestații impunătoare se vestesc din multe părți ale țării, — dar poate că încă n'au atins gradul de însuflețire ca în județul Aradului, în deosebi dela granița Ungariei, unde s'a comemorat aniversarea celor 15 ani dela desrobirea de sub dominația asupritoarea ungurească.

Impotriva uneltirilor revizioniste bucarestane s'au rostit toate comunele județului, îndeosebi de-a lungul frontierei, atât prin parastase slujite întru pomenirea martirilor naționali ai locului, cât și prin manifestări înflăcărâte anticrevizioniste.

La mișcarea românilor s'au alăturat și germanii, și slovacii din partea locului, manifestând pentru România întregită și înfierând tratamentul minoritar al Ungariei „ciuntite”. Toate satele, fără excepție, având popor minoritar german, la granița arădană, s'au alăturat protestului românesc contra revizionismului, arătând că deșteptarea lor națională se datorește stăpânirii românești. Germanii din marea comună Sântana, conduși de preotul lor, au luat parte la adunarea antirevizionistă din Comlaș, deschisă de preotul nostru I. Stana. Intre vorbitori s'a remarcat preotul germanilor din Sântana care, făcând o comparație între stăpânirea maghiară și stăpânirea românească, a spus:

Sub regimul unguresc germanii n'aveau școale nemțești, ear religia în școalele primare se preda copiilor germani ungurește. În schimb, sub stăpânirea de azi, românească, germanii au școale nemțești confesionale și de stat, au libertatea să lucreze în senz național prin reuniunile lor culturale, religioase, artistice sau de altă natură. Ungaria de astăzi se poartă cu minoritarii săi germani și mai sălbatic decât înainte de 1918. Amintește, între altele, cazul profesorului universitar Bleyer, insultat de unguri, pentru că a cerut instrucție nemțească în școalele primare ale satelor nemțești din Ungaria. La sfârșit declară: În fața silnicilor maghiare, nu putem sta la îndoială un singur moment pentru a ne pronunța, că nouă, germanilor, nu ne trebuie stăpânirea maghiară și preferăm de o mie de ori pe cea românească.

Adunările s'au încheiat cu ceteira de moțiuni, ear fanfarele și corurile bisericesti au intonat cântece potrivite clipei înălțătoare.

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice Fragmente despre G. Barițiu

[Urmare]

Patru: Altă probă: «Hogy minő roppant izgatóttak lehetnek a foglyok, kitűnik abból is, hogy a megszábadult nyolcznak egyenként eret kellett vágjanak a hivatalosan kirendelt borbélyok». (Papp, p. 105).

B. a n'teles așa: „La cei 8 cari au tras asemenea la sorți, au trebuit să li se ia sânge, pentru că să nu înghețe în vinele lor». (P. 317).

Sloiri de sânge n'vine?!

Cinci: O probă (aceasta mică) de superficialitate n' transcriptiile lui B. este cea dela p. 316: „Cu inima înfrântă înbrătoșă Pero pe fiica sa Iuliana și fiul său cel mai mic, al cărui nume nu se știe de sigur» — Papp le știa, la p. 101, în notă: Mihai, Petru, Iuliana. Ce adaoge B., că Pero le-a dat învățătura să nu-și părăsească legea, nu este numai text, ci și un vers, citat de Papp în aceeași notă! De ce n'a zărit B. și numele? Se pripiă?

Papp

Șase: Péro megdöbbenve értesíté társait, s rohant szekeréhez, mely jó négy lóval mindig készen várta. Legelőszőr is a kapunak tartott azon jó remény fejében, hogy ott még sikerül keresztül mehetni, azonban csálódott, az örök értesítve voltak, s fegyveres kézzel fogadták a menekülni akarót. Péro látva, hogy nincs menekülési más mód, azon vakmerő gondolatra jött, hogy lóvaival neki vágat a vár sánczának is. A felbőszült lovak megtevék a merész ugrást, de a sáncz tulsó szélét csak a két első ló érhetette, a szekér, lovak, s maga Péro visszahanyatlott a sánczba, hol üldözői rögtön elnyomták s lefegyverezve foglyul ejték.

Barițiu

„Atunci Pero cutremurat informă iute pe soții săi, apoi se aruncă iute în trăsură sa cu patru cai buni, care-l aștepta totdeauna în ham. Pleacă drept spre poarta fortăreței, pentru ca să apuce la largul; custodiele însă era informat și-l primiră cu armele întinse. Atunci Pero, văzând că nu e alt mod de scăpare, veni la ideea temeraria și feroce, ca să sară peste mur și peste șanț cu car, cu cai cu tot. Caii buni

și infuriați făcură acel salt mortale, însă numai doi din ei ajunseră pe marginea dincolo a șanțului, iară ceilalți doi căzură cu car și cu domn cu tot în șanț, unde soldații îl prinseră și îl desarmară.

Textul acesta Papp l-a scos din cronica lui Balla (Gergely) Nagykőrösi krónika; Papp citează, B. copiează.

Șapte: Altă probă de copistărie istorică privește un capitol epuizat din cronicarul săsesc G. M. G. Hermann (ediția Meltzl), vol. II, p. 20 și 25. Despre Iosif II cu unica deosebire că la Mercurea împăratul ar fi încălcat pe un cal dela husari (B. p. 469), pe când contimporanul (foarte inteligent și bine informat) Hermann — îl încălecase pe un Bauernpferd (cal țărănesc). O intercalare (Iosif în Brașov) B. o iea dela p. 62; iar cele patru puncte dela p. 472 tot din Herman, p. 26. Surprinderea de-aici este însă mai mare, când B. spune că despre Nic. Vesselényi (el scrie cu V) a scris „și” Franc. Szilágyi. Și... Iar la p. 493 se citează n'notă: Fr. Sz., Értkezések etc., dar și Hermann, în notă, cu însemnarea: Aus den Schriften des Bruken-thalschen Hausarchiv: „cu datele scoase

din Archivul lui Bruckenthal” (Barițiu). Cine le-a scos? Hermann? Nu, Meltzl; nota despre Vesselényi este a lui Meltzl; iar capitolul §. 86 din B. copiează, fapt de fapt, pe Meltzl (nota).

Originală este observarea barițiană: „Ce coincidență mai mult decât curioasă!”, că, adevărat, Vesselényi a fost arestat în Februarie 1785 și că n' aceeași lună au fost condamnați Horia, Cloșca și Crișan. Ce va fi însemnat vorba „mai mult decât curioasă”?; ceva supranatural?, precum adevărat și indică (pe-aiurea) B.?; „mister” metafizic?! Bietul istoric!

II. (Articole). Trec acum la un exemplu de gândire politică.

Stephan Ludwig Roth, preotul evanghelic din Nimesch, publicase (1841) scrierea Die Zünfte (Breslele), o apologie. Orice apologie a breslei era atunci o protecție a unui vechiu interes săsesc! A treia operă, tot de natură economică, Der Geldmangel und die Verarmung (Lipsa de bani și sărăcirea), din 1843, urmărește aceeași protecție. Aici se găsesc fraze ca cele dela p. 64, care privesc desnaționalizarea pământului — săsesc, de sigur. Dar un

Probleme, fapte, comentarii

Viața Ilustrată, revista de familie, de sub auspiciile LOR-ului, secția Sibiu, a apărut pentru luna lui Mai, ca și în lunile precedente, în excelente condiții de conținut și de tehnică. În articolele sale continuă a se afirma naționalismul și ortodoxia, susținute cu răvnă și talent. Remarcăm, în acest al 3-lea număr, lucrările cu rost și avânt alcătuite: *Tineretul*, de N. Colan, directorul revistei; *Paști în sud*, scrisoare din țara soarelui, de Gr. T. Marcu; *Pe drumul Emausului*, de Al. Lascarov-Moldovanu, ș. a. Ilustrații, multe și iscusit alese, cuprind paginile acestui număr al *Vieții Ilustrate*, care, în măsura sprijinului dat de abonații săi, va apărea în formă tot mai bogată și mai îngrijită. Abonamentele — pe jumătate de an 100 Lei, pe un an 200 Lei — se pot face și la *Librăria Arhidiecezană Sibiu*.

Gând frumos. — S'a zămislit de câțva timp, în sufletul studenților din țară, gândul unei asociații a lor. Această asociație, a studenților teologi ortodocși, dela toate Facultățile și Academile, alegându-și un comitet, deocamdată provizoriu, va trebui să-și pună toată puterea de muncă în izbândă spiritualismului în conștiința tineretului.

Din gândul lor cel mai apropiat relevăm pe acela al unei întruniri în preajma altarului de mănăstire strămoșească, dela sf. Mănăstire Neamțu, la luminile căruia să-și încălzească inimile în meditație și rugăciune pentru chemarea sfântă care îi așteaptă. Să-și purifice, înfrățindu-se, conștiința și să-și descifreze fiecare în liniștea sfântă rostul lor, cercat să fie coborât în praful intereselor materialiste. Punem multă nădejde în realizarea acestui înălțător gând și credem că pentru izbândă lui se vor găsi luptători și posibilități. Dumnezeu să sporească și să înobileze pământul în care s'a aruncat sămânța siurării Lui!

În apărarea bisericii ortodoxe. — În comunicarea sa, din ședința senatului dela 25 April 1934, Pr. Vichentie Pirtea, din Timiș-Torontal, luând apărarea clerului ortodox, cere ca guvernul să ia cuvenitele măsuri pentru înlăturarea ne-

dreptăților aduse preoșimii noastre prin multe curbe de sacrificiu și prin alte neajunsuri ce ating biserica și slujitorii ei.

Subsecretarul de stat la ministerul instrucțiunii, dl Al. Popescu-Necșești, răspunde comunicării, arătând vitregimea de care a fost împărțită biserica ortodoxă română în noul stat român: de când s'a simțit criza, — a zis oratorul — n'a fost categorii de funcționari ai acestui stat, care să fie mai greu lovită, de cum au fost loviți preoșii. Sânt autorizat să declar — sfârșite dl Al. Popescu-Necșești — că în colaborare cu ministerul finanțelor, vom găsi să aplicăm cu sfințenie programul nostru de a restitui biserica ortodoxă română, — biserica majorității covârșitoare a neamului, — în toate drepturile ei.

Miile de preoți se vor mângâia și bucura de fapt atunci, când făgăduințele de sus nu vor întârzia să se realizeze.

Floarea recunoștinței. — În biserica ort. română din Baci-Brașov, în cadrul unei deosebite solemnități, s'a făcut în Dumineca Tomii sfințirea frumoaselor lucruri dăruite sfintei biserici de frații *Nicolae și Dumitru Cheșcă*, mari comercianți în Campina.

Aceste lucruri, de mare valoare artistică, sânt: Sfântul Prestol, dintr'un singur bloc de peatră, îmbrăcat întâi cu gioiuri curat în patru foi (cei patru Sf. Evangheliști), deasupra apoi e pusă îmbrăcăminte „cea luminoasă” din mătășă grea de culoare roșie, brodată peste tot în fir de aur, lucru de mână.

Broderia s'a comandat după modelul luat de pe un procoveț dela mănăstirea Putna. Partea de sus se acopere cu un geam de cristal, sub geam este un milieu lucru de mână (file) cu flori, iar la mijloc paharul mântuirii.

În fața dinspre biserica pe mătășă s'a fixat un tablou (gobelin) lucrat de dna Elena N. Cheșcă, tabloul reprezintă pe Maica Domnului la picioarele Sf. Cruci.

Perdeaua dela Ușile împărătești s'a făcut din același material, având un tablou ce reprezintă pe Mântuitorul binecuvântând, cu inscripția „Pace vouă”.

Aceste frumoase lucruri au fost executate la magazinul de vestimente preoțești „Sf. Maria” din Brașov și au costat 32.000 Lei.

atac direct contra Românilor, care aduceau cu sine setea de pământ, nu se află; direct nu-i nici blândul atac contra Blajului.¹

Însă n broșura dela anul 1842 *Der Sprachkampf in Siebenbürgen* (Lupta dintre limbile din Transilvania) se spune limpede că noi, Românii, suntem precumpănitori și că silim pe toți a vorbi cu noi românește, fiindcă alte limbi noi nu cunoaștem.²

Dușman al unei „Maghiarii”, al independenței Ungariei, Roth admitea, totuși, limba maghiară drept „diplomatică”, iar limbei românești îi lăsa doar, dreptul de-a fi scrisă în hârtii către guvern; dar acesta, nici după Roth, nu era dator a răspunde românește; el, după Roth, ar fi răspuns numai ungurește și nemțește.³

Din 2 milioane de locuitori ardeleni noi eram 900.000, Ungurii și Săcuii împreună erau 700.000, Sașii 300.000, iar celelalte neamuri 100.000 — fără ca Roth să pretindă că cifrele ar fi chiar exacte. Cele 900.000 de Români impuseseră limba lor,⁴

¹ P. 103: „Blasendorf unterhält, aus bischöflichen Händen — durch kaiserliche Freigebigkeit — alle Jahre eine grosse Anzahl junger Walachen, die klösterlich erzogen, in der kirchlichen Enthaltsamkeit die grosse Kunst der Selbstbeherrschung üben lernen. Hir richtet der Unterricht und die Erziehung ihrer Kinder die Eltern nicht zu Grunde — vielmehr fließt aus der Erziehung für die Familie eine Quelle künftigen Wohlstandes. Die Zeit ist nicht mehr ferne, wo aus dem immer fort abfließenden Unterrichte für dies Volk Heere von Geistern über das Land sich ausbreiten werden und ihrem Volke leuchten, wie Sonne, Mond und Sterne.

² P. 48.

³ P. 47.

⁴ P. 48—9.

dar nu aveau dreptul a cere și n scrisul oficial limba, întrebuințată numai în publicații administrative.

Cu acest St. L. Roth B. era cunoscut; nu zic prieten. B. îl amintește destul de des; dar nicăiri nu ne spune că Roth i-ar fi dat voie să-l copieze. Să împrumuți o idee, s'o variezi, s'o exprimi cel puțin original, în formă proprie ar fi însemnat și atunci, cași astăzi, un împrumut, un spor de circulație de care și autorul prim să fie vesel; dar a traduce verbal, fără a pune între semne („—”) ideile altuia este copistărie, de care orice spirit literar fin se ferește. B. nu s'a ferit, precum va reeși din paralelele care urmează.

În a. 1844 (nr-ul 13 al *Gazetei*) apare un „Articol înecătoriu”: *Sărăcia*. Se citează: De Mocupes, Bargemont și Fr. Schmidt, dar se copiază (fără a cita) din — Ștefan Ludwig Roth!

Gazeta p. 53:

„Intr'aceea urmară anii cei fatali de foamete 1815, 1816 și 1817. Acuma, pe lângă ce banii se împrumutaseră, apoi de altă parte prețul tuturor lucrurilor se urcă înfricoșat: vâdra de vin vechiu se vindea cu 22—24 fiorini v. v., o pereche de țibile costisea 70 fior., ferdela [16 cote] de cucuruz 12 f., de grâu 14 fior.”

Roth, în broșura *Der Geldmangel in Siebenbürgen*, p. 19.*

„So ging es in einem fort bis zu den Hungerjahren 1815, 1816 und 1817. Hier trat ein merkwürdiger Wendepunkt ein. Der Wein aus dem Jahre 1811 war bis auf 22—24 fl. gestiegen; ein Paar Stiefel auf englische Wachs und ein feiner Studentenwischer kostete 70 fl., das Siebenbürger Viertel Kukurutz 12 fl., und der Weizen 14 fl.

* Broșura apăruse n Ianuarie, *Gazeta*, p. 24.

Mulțumirea noastră este cu atât mai mare, cu cât iubiiții noștri donatori sânt aceiași, cari în anul trecut au dăruit bisericii noastre doi prapori, în valoare de 20.000 Lei.

Într'o convorbire a mea, cu stimații frați Cheșcă, mi-am exprimat odată admirarea pentru marea evlavie ce o poartă față de sf. biserică. Atunci dl Nicolae Cheșcă mi-a răspuns:

„Părinte, tot ce am și ce-am agonisit cu ajutorul lui Dumnezeu, se dă-torește numai bisericii și școlii din satul meu, Baci, de unde am plecat de mulți ani. Biserica și școala mi-au sădit în suflet puterea de muncă și cinstea cu cari am putut străbate în lume. De aceea trebuie, și e firesc, să le fiu recunoscător.”

Am ținut să scot la iveală fapta și cuvântul ca o pildă frumoasă, că mai sânt oameni, în sufletul cărora trăește floarea recunoștinței față de sfintele noastre așezăminte.

Pr. Victor Marin.

Conferență publică. — Dl Popescu Tudor, avocat și profesor în București, neobositul apărător al bisericii noastre și al moravurilor creștine, a ținut Duminecă, în sala prefecturii jud. Sibiu, o prea interesantă conferență, al cărei subiect era: Căsătoria și primejdia divorțului.

Conferențiarul a făcut o elocventă expunere a pricinelor care provoacă cele mai multe conflicte în căsătoriile de astăzi, — conflicte izvorâte și din imperfecțiunea legilor civile. Primejdia divorțului se va putea înlătura, când oamenii vor stărui mai mult asupra împlinirii datoriiilor împreunate cu starea de căsătorie, — așa cum cer legile bisericești, — și vor fi conduși mai puțin de exercitarea drepturilor, acordate de legile civile imperfecte. Conferența, urmărită de public cu viu interes, a fost onorată cu prezența I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, a P. S. Sale vicarului arhiepiscopesc Vasile și a altor fruntași sibieni.

Cronica Hușilor. — Noul Episcop, P. S. Sa Nifon Criveanu al Hușilor, a hotărât apariția revistei culturale și bisericești a clerului eparhiei, *Cronica Hușilor*, în amintirea răvnei cărturarului episcop Melchisedec, — celce a scris lucrarea „Cronica Hușilor”, — și a altor vrednici episcopi cărturari. Revista, de sub patronajul P. S. Episcop Nifon, stă la îndemâna preoților din eparhie, dar și la îndemâna altor preoți din țară și a bunilor creștini doritori de literatură religioasă. (Revista apare lu-

nar. Abonamentul 100 lei pe an). Primul număr, din Martie 1934, ca număr festiv, este închinat alegerii, investiturii și instalării P. S. Sale Nifon Criveanu Episcopul Hușilor.

Comentarii, asupra pregătirii studenților, tace dl prof. universitar *Emil G. Racoviță* (Cluj), într'un *Raport*, apărut de curând (în Anuarul universității din Cluj pe anul școlar 1932—1933, precum și în Extras).

Dl profesor Racoviță are în raportul său și următoarele aliniate:

„Lipsa de cunoștințe generale elementare a studenților de medicina din anul I a fost anul acesta mai pronunțată decât anul trecut, încât incultura candidaților devine din ce în ce mai îngrijitoare. E incontestabil că învățământul în liceu este atât de slab, iar examenele și atât de neselective, încât majoritatea studenților nu pot urma cu folos cursurile anului întâi de medicină, ca și acelea ale celorlalte Facultăți de altminterlea.

„Această stare fiind datorită absurdelor actuale legi și regulamente ale învățământului secundar și ale bacalaureatului, n'am voit să pedepsesc pe cei nevinovați, adică pe studenți.

„Dacă aș fi cota cum se cota înainte de război sau cum se cotează în Franța, aș fi respins pe toți cei cu nota 6, adică 120 din 183 de candidați. Fără ezitare atribui însa nota „insuficient” autorilor alcatuirii actuale a învățământului secundar și a bacalaureatului.

„Asupra acestei mari nenorociri culturale îmi propun să revin în detaliu, cu alta ocazie, alurea.”

Comentăriile dlui raportor, însoțite de statistice, învederează de ajuns necesitatea schimbării legilor și regulamentelor actuale, privitoare la bacalaureat și învățământul secundar.

Pentru frații preoți. — Toate categoriile de funcționari dela noi se organizează, întemeindu-și fonduri, camine etc. În tagma noastră preoțească avem fondul de ajutoare al clerului, înființat de un an și aducându-ne sprijin simțitor. De ce oare n'am continuă în aceeași direcție?

Cu toată sărăcia ce ne-a copleșit, socotesc totuș că am putea îngheba în fiecare județ o instituție a noastră, așa cum o au b. o. învățătorii. La ea s'ar putea adresa preotul lipsit de bani, cerând împrumuturi pe care să le replătească cu cote din salariul ce-l primește.

Și eata cum vād eu înființarea unui asemenea așezământ:

1. Toți preoții din județ, adunați în capitala județului, vor discuta statutele tip ale oficiului național al cooperației, și vor face actul constitutiv.

2. Fiecare preot se obligă în scris că din salariul lui să i se rețină 100 lei pe lună,

Gazeta, p. 57:

„Judecățile. Să mergem la judecată, însă larvați, de se poate, ca să nu fim văzuți nici de judecători, nici de partizanii cari poartă procesuri...”

Roth, p. 30:

„Gehen wir nun vors Gericht — natürlich nur incognito und mit der Tarnkappe...”

Gazeta, p. 57:

„Credința juridică a englezului este: Din lege, nu despre lege. (E lege, non de lege.) Nu e treaba judelei a căuta dacă cutare lege este prea aspră, prea tirănoasă, sau prea ertătoare, căci legea o face ori o schimbă adunarea națională, parlamentul, și nu el”.

Roth, p. 30:

Der englische Richter glaubt sich dafür nicht verantwortlich, wenn er ein Gesetz hart, unsinnig oder unmenschlich ist. Diese Verantwortlichkeit schiebt er der Gesetzgebung ins Gewissen. Sein Wahlspruch und sein Glaubensbekenntnis lautet: E lege, non de lege!

Gazeta, p. 61:

„Paliative... tribunalele cambiale, conscrierea moșiilor stătătoare, casele de împrumutare și casele de păstrare. Trebuie să recunoaștem cumcă asemenea așezăminte folosesc mult binelui comun. După ce, însă, neîncrederea între oameni s'au lătit atât de mult, precum o vedem aceasta în țările noastre, tot folosul ziseilor așezăminte seamănă cu folosul unor umbrăle bune, cu care te aperi de ploaie în mijlocul unei case al cărei coperiș e spart pe o sută de locuri! Oare n'ar fi mai bine a renoua coperișul și casa toată?” Etc.

Roth, p. 46/47:

„Paliative... Wechselgerichte — Grundbuch — Leihhaus und die Sparkassen. Ich kann ihren ausgemachten Nutzen nicht läugnen, aber zugleich darf ich nicht verhehlen, dass ich sie, als Paliative, nur ins zweite Glied meiner Zuversicht und Hoffnung stelle. Sie kommen mir eben vor, wie der Dienst eines Regenschirmes, den jemand in einem Zimmer, zum Schutze gegen eindringenden Regen, aufspannt, weil — das Dach voller Löcher ist. Er thuts ja, aber das Dach stopfen, wäre dach besser.”

Gazeta, p. 61:

„Biserică și școală... Școala este biserică pentru prunci, iar biserica este școală pentru cei crescuți”. Etc.

Roth, p. 52:

Die Schule ist die Kirche der Kleinen; die Kirche ist die Schule für die Grossen.*

* În ediția recentă a lui St. L. Roth (1933) pasajele citate se află în volumul IV, p. 324, 327, 338, 358, 365. Pe St. L. Roth B îl urmărește din anul 1842; vezi p. 117 a *Gazetei*, din acel an.

Etc. Etc.

I-am zis acestui capitol: *O surprindere*; surprinderea este că adeseori B. nu eră capabil să dea cel puțin forme proprii unor idei reflectate din izvoare străine. Dar cum scopul meu nu este a grămădi probe, ci a da numai mijloace de caracterizare, mă opresc la cele date.⁵

G. Bogdan-Duică

membru al Academiei române.

⁵ Metodel de-a nu dovedi cu bogăție, ci numai suficient, îl voui păstra și n capitolele următoare. G. B. D.

Igiena socială în România

(1) de prof. Dr. C. Mihăilescu

În studiul de față mi-am propus să arăt: ce se înțelege astăzi prin *igienă socială*, care este importanța ei pentru o nație, ce realizări s'au înfăptuit pe acest teren în alte țări, cum se prezintă ea în țara noastră — și cum ar trebui să fie.

Sub denumirea de *igienă*, în general, se înțelege totalitatea cunoștințelor relative la *păstrarea sănătății omului* prin *prevenirea* sau *preîntâmpinarea* cauzelor de îmbolnăvire și chiar a unor accidente.

Aplicarea măsurilor sau perceptelor igienei la omul luat în particular constituie *igiena individuală*, pe când cele referi-

drept capital social și depuneri la această instituție. Astfel lunar, dela circa 100 preoți, s'ar aduna 10.000 lei, pe an 120.000 lei.

3. S'ar fixa de adunarea generală suma ce o poate împrumuta un membru, în anul I, anul II etc. Toate împrumuturile sânt garantate prin salariul preotului, plus alte garanții, ș. a.

Mi se va spune însă că avem „Casa de credit a clerului ortodox”. Da. E bună, dar ea e departe și nu poți ajunge la ea, și va mai trece vreme până va putea să-și întindă ramurile și peste noi.

Ear, dacă „zilele sânt rele, — deaceea sântem oameni, să le facem bune”. Numai prin forța noastră proprie ne putem ajuta.

M'aș bucura să aud păreriile fraților colegi în această chestiune pe care o găsesc actuală și necesară de-a fi desbătută.

Pr. Dionisie Bucur.

Episcopie misionară. Un proiect de lege s'a depus la senat, în scopul înființării unei episcopii misionare pentru credincioșii ortodocși români din țările neortodoxe apusene, cu un episcop al Mitropoliei Ungro-Vlahiei și sub jurisdicția canonică a Sfântului Sinod al bisericii ortodoxe române.

Cetind cărți și reviste

— Notițe bibliografice —

Senatorul universității din Cernăuți, Prof. Dr. V. Loichiță, închină, — în discursul la mesaj (broșură separată, în 23 p.), — câteva evocări scurte și clare valorii permanente a bisericii și școalei, cari constituiesc sufletul neamului nostru. „Ele sânt rezervoarele neslăite și întotdeauna vii, din care trebuie să țighească razele de sănătoasă forță”... Pentru binele acestei țări trebuie ele chemate și îndrumate la o nouă viață: în *biserica*: disciplina canonică să oblige pe chiriarhi, cât și turma încredințată păstoriei lor, obligațiile și răspunderile să fie și pentru unii, și pentru alții; clerul să primească o pregătire științifică și o educație preoțească într'adevăr superioară, Statul să-i întărească forțele militante ale bisericii și să nu facă amputări și economii în dauna sufletului național... În *școală*: principiul de educație să fie cel religios. Copiilor să li se dea educație strict morală, ei să participe în mod activ la viața de cult a bisericii, cu organizarea de mici coruri bisericesti. În școalele normale să se adăpostească numai copii talen-

tați și sănătoși. Liceul să fie ridicat la 8 clase, cu o largă considerare a studiului limbilor clasice. Intrarea în liceul superior să fie îngăduită numai tineretului cu nota „exemplar” la purtare, iar la progresul în studii dela media 7½, în sus.

În școalele de meserii să se dea preferință copiilor de români. Tânărul cari ar avea să treacă în școalele superioare, trebuie bine selecționat, vor trebui să fie valori intelectuale și morale

lată graiuri înțelepte, rostite desigur cu multă competență.

— „Predica de pe munte”, a dlui Prof. Dr. L. Munteanu, este o carte menită să dea tâlcuirea renumitei cuvântări. Materia volumului o constituie capitolele 5, 6 și 7 din evanghelia sfântului Matei. Fiecareia dintre teme i se dă extensiunea potrivită. Fraza e fluentă și limbajul plăcut. E bine să se citească asemenea cărți.

— Citesc că președintele statelor americane, Roosevelt, a hotărât să conformeze reformele și planul său de muncă învățăturilor lui Hristos: „Noi sântem gata zice el, a înălțura rușinoasa morală păgână, care apare sub diferite forme în civilizația noastră modernă. Vom lucra cu puteri unite pentru realizarea unei reforme sociale, care să se impace pe deplin cu doctrina mântuitoare a lui Hristos”. Desigur că nu planuri de inflație, legi de conversiune, și pacte comerciale vor aduce pacea atât de dorită în lume.

— „Candela”, veterana revistă teologică bisericască, publicată de profesorii facultății de teologie dela universitatea Regele Carol din Cernăuți, a apărut zilele acestea în frumoasa extensiune de 200 pagini. Adevărat că numărul de față cuprinde întreg anul 1933 [dela Nr. 1—12], dar ne-am bucura dacă pentru timpul de criză financiară ar eși măcar în această condiție. Numărul pe care-l am înaintea mea, se distinge prin actualitatea problemelor ce soluționează. Astfel studiul „Politică și morală”, datorit profesorului D. Spănu, pune la punct până la zi, problema raportului politicii cu morală. „Orce activitate liberă omenească, prin urmare și politica, trebuie supusă sever legilor morale. Legile de stat trebuie

ancorate în legea morală, căci pe simpla frică a forței ordinea de stat ar fi foarte subred întemeiată. Votul universal trebuie scutit de amăgirile demagogice, de corupție și de amenințările sau chiar brutalitățile forței. Reprezentant al națiunii nu poate fi fiecare guraliv și nepregătit. „Reprezentanța națională trebuie repartizată pe profesii”. Numai un program de dreptate creștină poate aduce mântuirea țării românești”. Studiul: „*Relațiile dintre Biserica și Stat în România veacurilor trecute*”, eșit din pana Prof. Dr. S. Relli, stabilește că Biserica ortodoxă din România de ieri, a avut în vremuri străvechi o autonomie largă în cadrul statului. Pe lângă aceasta, reprezentanții bisericii cei mai înalți, adică ierarhii ei, au mai avut o sumă de drepturi politice și judiciare de natură civilă sau lumească, cari fură acordate bisericii de către stat de bună voie, spre a-i întări autoritatea și puterea moralizatoare în toate ramurile vieții publice, și astfel spre a întări și cultiva viața cetățenească în interesul statului. Mai cunoaștem apoi că în veacurile trecute și elementul laic, sau credincioșii, au luat parte la administrarea sau rezolvirea afacerilor bisericesti, care nu erau de natură curat spirituală, ba chiar la alegerea episcopilor, prin boieri, membri ai Divanului, cari reprezentau poporul. Deci admiterea laicilor la conducerea afacerilor bisericesti, precum a admis aceasta Statutul Organic al Bisericii ardelenne române, sau ca'n „Legea de organizare a întregii Biserici ortodoxe române, din anul 1925, nu-i inovație arbitrară, de origine protestantă”, introdusă de Șaguna cum s'a afirmat de unii critici, ci e întemeiată pe canoanele bisericii ortodoxe a Răsăritului și pe o tradiție și practică îndelungată în viața noastră bisericască”.

Parohul Vladimir Timinschi își alarmează frații de duhovnicie asupra pericolului ce vine prin diferitele curente subversive în familie și'n genere în viața bisericască și politică; Prof. N. Cotos traduce după textul original: „apologia I a lui Iustin Martirul și Filosoful”; Prof. Dr. Gheorghiu și publică cuvântarea rostită la parastasul pentru fostul Prof. Dr. T. Tarnavski și alte două predici ocazionale. Peste 100 pagini ocupă studiul: „*Cărți de pictură bisericască bizantină*”, de Vasile Grecu,

studiu la care ne vom referi cu cea mai apropiată ocazie.

— „Viața monahală” [Nr. 1, din 1934] semnalează în articolul datorit P. C. S. Arhim. Scriban cazul unui preot slujitor la cenușar. Cum se știe preoții n'au voie a sluji la cenușari [cenușari=ceice dau morții la ars]. Totuși s'a aflat unul care să împărtășească binecuvântările bisericii unui mort dus la crematoriu. Astfel la arderea amiralului Irimescu a slujit călugărul Nicon Ianculescu, arhimandrit.

— Revista „Cele trei Crișuri” intră în al 15-lea an de rodnică viață. Ea figurează mai departe printre puținele reviste bune. Numărul întâi din 1934 are frumoase articole de interes național. Semnează articole S. Mehedinți, I. Agârbiceanu etc. Extragem din articolul „Banatul”, datorit lui Tr. Birăescu, următoarea tristă constatare: În Banat minoritarii au 14 cotidiane, 38 gazete săptămânale, mai multe reviste. Acestora noi, Români, deabea le putem opune 3 cotidiane, 5 ziare săptămânale și câteva reviste începătoare... Iată câtă sărăcie spirituală, tocmai în cel mai bogat colț al țării noastre!

— În cartea: „*Die Deutsche Nationalkirche*” autorul, Prof. Bergmann, sulevează câteva principii în legătură cu nevoile spirituale ale celui de al 3-lea Reich. „Noi nu vom deveni niciodată un popor, atâta vreme cât vom avea două religii și două biserici în Germania. Numai o religie și o biserică unică va putea mijloci unificarea... eliberând sufletul german de tragedia seculară a schismei eclesiastice”. Dar opiniile prof. Bergmann se încadrează, durere, în neopăgânismul german și au părăsit bazele creștinismului pozitiv.

— Revista franceză „Le moi”, comentând în numărul pe Aprilie starea de lucruri din România, unde după 15 ani dela unire limba românească n'a ajuns a ocupa locul ce i se cuvine în stat, concludă: „Vinovații acestei stări de lucruri sânt guvernanții cari se succed, și partidele politice cari se răboiesc și pe cari îi desinteresează opera de românizare”.

— „Ecclesia” din Atena publică în Nr. 9 a. c., o adresă venită dela patriarhul ecumenic din Constantinopol. Punctul de plecare al adresei îl formează francmasoneria. Scrisoarea ne

toare la *colectivități*, la traiul oamenilor în societate, constituie *igiena socială*.

Igiena individuală, pentru a corespunde cu folos obiectului ei, trebuie să se refere la viața omului întreagă, care se prezintă sub 3 aspecte:

1. *Viața fizică* propriu zisă, asemănătoare cu a tuturor viețuitoarelor, care cuprinde: respirația, circulația, nutriția, etc. funcțiuni esențiale, asupra cărora, igiena, împrumutând mult dela medicină, are de spus și de aplicat reguli de prevedere și apărare foarte importante.

2. *Inteligența*, care permite omului să se instruească, să-și apropie cunoștințele cele mai întinse și mai variate, care-l scot din ignoranță, îi deschid noi și largi orizonturi, îi dau posibilitatea, prin cunoașterea cauzalității fenomenelor, să domine evenimentele biologice și sociale, să le prevadă și să le înlăture, să se servească de știință ca de o armă, menită să-i ușureze și să-i apere viața și ca de un „*pass-partout*” care să-i deschidă posibilități de îmbogățire și de alte satisfaceri ale spiritului.

3. *Sentimentul sau afectivitatea*, cuprinzând calitățile morale sau sufletești ale individului. Dela primele lor licăriri în ființa umană, aceste însușiri au nevoie de o îngrijire igienică mai mare, mai apropiată și mai atentă de cât a vieții fizice și intelectuale, deoarece lipsa acestei educațiuni poate compromite cu desăvârșire individul întreg. Căci, ce folosesc toate sfaturile și îngrijirile date unui copil, ca să ajungă bine dezvoltat fizic și bine instruit, dacă facultățile lui morale n'au primit nici o îndrumare, nici o educație și copilul, ajungând adult, devine sclavul patimilor, ne-

înfrânate de nici o igienă: *beția* sau *desfrâul* cu toate gravele lor consecințe, *hoția*, *răutatea*, *nedreptatea* și *tirania*, izvoare de suferințe și de nenorociri pentru o masă de oameni, cu atât mai numeroasă, cu cât cel pătimăș ocupă o treaptă mai înaltă în ierarhia socială. Și, din nenorocire, din complexul educației igienice a indivizilor din vremea de astăzi, lipsește din ce în ce mai mult tocmai *igiena morală*.

Igiena socială a izvorât din traiul oamenilor în comun. Din momentul ce un individ trăiește la un loc cu altul, acțiunile unuia pot fi vătămătoare celui alt. De aci, nevoia stabilirii și reglementării unor directive, care să facă posibil acest trai în comun sau *viața socială*, înlăturând vătămările ce egoismul individual l-ar aduce unul altuia.

Aplicată mai întâi în cadrul familiei, ea a trecut apoi la aglomerațiile mai mari, la orașe și la sate, și astăzi se referă la întreaga populație a țării, la întreaga națiune.

În concepțiunea largă de astăzi, igiena socială cuprinde studiul tuturor condițiilor care asigură prosperitatea atât a *individului* cât și a *speciei*.

Ea are în vedere nu numai viața propriu-zisă a omului, ci și *viața ambiantă*, *mediul exterior*, cu factorii cosmici și sociali, cari influențează biologia omului.

Astfel ea cercetează atât *condițiunile vieții colective* ca: locuința, alimentația, munca, producția, prevederea, etc. cât și *ambianțele cosmice* ca: aerul, vântul, starea igrometrică, altitudinea, lumina, etc., precum și *influența eredității* asupra conservării și perfecționării speciei.

Prin politica demografică pe care o urmărește și prin selecționarea calitativă a populației, igiena socială este nu numai știința societății actuale, dar, mai mult chiar: *știința generațiilor viitoare*, având drept scop final *pregătirea națiunii pentru sănătatea* cât mai integrală și tinerețea de durată cât mai lungă (Banu.)

Igiena socială are la bază principiul *altruist social* al apărării colectivității împotriva tendințelor individualiste.

Măsurile dictate de ea, sânt *preventive* și se adresează nu numai agentului direct provocator, ci tuturor condițiilor de viață care au înlesnit acțiunea lui. Așa, de exemplu, pentru combaterea tuberculozei nu este suficientă izolarea bolnavului și sterilizarea urmelor lăsate de el, ci trebuie să intervină îmbunătățirea *condițiilor de viață* care au înlesnit apariția boalei, îmbunătățirea *situației financiare a familiei*, a *locuinței*, a *alimentației*, a *condițiilor de lucru*, a *educației*, etc.

Numai din acest singur exemplu se vede că igiena socială face apel la *științe de colaborare*, ca: medicina, sociologia, instrucțiunea, morală, și vine în atingere directă cu probleme mari de ordin financiar, economic, administrativ, politic, religios etc.

Toate aceste discipline, într'un stat bine organizat, trebuie să colaboreze pentru stabilirea unei *politici de igienă socială*, de *sănătate publică*, bine chibzuită, concepută după un program prealabil, care astăzi, *grație studiilor și progresului științific*, se poate alcătui pe baze sigure.

Realizarea acestei politici, care ar trebui urmărită, respectată și îndeplinită cu sfîințenie de toți conducătorii statului, este

imperioasă, fiind vorba de sănătatea locuitorilor țării, deci de *capitalul cel mai prețios*.

Sub ori și ce aspect ar fi privit, fie din punct de vedere al randamentului economic, al producției științifice sau artistice, al forței numerice sau a expansiunii naționale, conservarea și valorificarea capitalului omenesc constituie una din principalele preocupări în toate statele conștiente de valoarea și menirea lor.

Dacă pot să existe divergențe în celelalte ramuri ale științei sau deosebiri de program în diferitele partide politice, pe acest teren însă, al igienei sociale, nu trebuie să existe nici o divergență, nici o contradicție, ci numai o solidaritate și o conlucrare armonioasă, în acelaș scop mareț și sublim: *păstrarea vitalității neamului și propășirea patriei!*

Iată ce este, sau ce trebuie să fie igiena socială.

Să vedem acum ce *importanță* a avut ea în dezvoltarea și evoluția diferitelor popoare.

Din timpările cele mai vechi, istoria ne arată că popoarele, ai căror conducători au introdus și au aplicat principiile igienei, la început, bine înțeles, sub forma percepțelor religioase, s'au dezvoltat și au ajuns mari și puternice. Așa a fost *Zoroastru* pentru poporul iranian, *Moise* pentru poporul evreu, *Mahomet* pentru turci, *Licurg* și *Solon* pentru poporul elen.

Dar puterea strămoșilor noștri Români, nu se datorește oare educației lor sobre și aplicării principiilor igienice? Construirea de case sănătoase, buna alimentație, îngrijirea drumurilor și a străzilor, băile publice, alimentația cu apă a satelor și a orașelor,

informează că francmasoneria va fi obiectul de discuție al prosinodului pan-ortodox, care se crede va avea loc în cel mai apropiat timp posibil. Până atunci problema francmasoneriei se va studia serios de patriarhie și se va pregăti un studiu-referat pentru a fi prezentat prosinodului. Nr. 10 al aceleiași reviste publică o interesantă hotărâre a sinodului din Atena. „Se interzice a se lua la botez mai mulți nași pe seama noului botezat, asemenea este interzis a se da fatului mai mult de un nume. Numele ce se dă celor botezați, să fie nume ce se întârînește în biserică, nume de sfânt și nicidecum nume necreștin. Este de sine înțeles că numele dat dacă este numele unui Sfânt ce se serbează 1) ușurează serbarea onomastică 2) dă ocazie creștinului să cunoască viața Sfântului, al cărui nume îi poartă, și să-l imiteze în viață.

— Citim că I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei a prezentat Sfântului Sinod propunerea că: „Preoții, noi hirotoniți, vor fi trimiși la parohiile vacante cu titlul de administrator de parohie, sau vicari parohiali, urmând ca titlul de paroh să li se confere după un interval de 3—4 ani, pe baza unei activități constatate în serviciul preoțesc și în urma unui examen de capacitate pastorală. Eu cred neavenită această măsură, din multe puncte de vedere. Pregătirea să se facă cu temei în școală, iar pentru mărirea entuziasmului se poate recurge la alte mijloace și nu derogând un titlu la care are dreptul orice absolvent calificat ca bun pentru preot.

— Sub titlul „Spre Orient”, Oltea I. Nistor, fiica dlui ministru Nistor, ni-a dat o interesantă descriere a călătoriei sale făcute în orient la locurile sfinte. Sânt simple însemnări de drum, îmbrăcate însă într-o haină brodată în ales grai românesc. Impresiile au fost așternute mai întâi în coloanele ziarului „Glasul Bucovinei”, de unde s'au strâns într-o broșură de 130 pagini, publicată în Cernaup care sfârșitul anului trecut. Costă 80 Lei. — O asemenea descriere frumoasă este cea a inginerului Fotoc, publicată în „Foaia Diecezană” din anul trecut. Desigur, dl Ing. Fotoc ni-ar cauza o plăcută surprindere, dacă ar desprinde impresiile d-sale în broșură separată. Prof. Dr. N. Neaga

INFORMAȚIUNI

Știre din redacție. Redactorul Telegrafului Român, Pr. Dr. D. Stăniloae, îmbolnăvinduse de pneumonie, a fost, și mai este încă, reținut de la munca sa publicistică. Împreună cu bunii cetitori ai acestei foi, dorim redactorului nostru, intrat în convalescență, deplină și grabnică însănătoșire.

Săptămâna cărții. Reprezentanții fundațiilor culturale regale și ai altor așezăminte au hotărât ca serbarea Săptămâna cărții să se țină, pe toată țara, între zilele de 12—19 Mai inclusiv. Toți factorii culturali sânt datori să dea sprijin și încurajare acestei manifestări.

Danie pentru biserică. Doamna Ana Ion Ciuta născ. Căbaș, astăzi în București, a dăruit pe seama sfintei noastre biserici din Cața, protopopiatul Cohalmului, un rând de odăjdii prețioase. În scrisoarea sa din April a. c., către preotul local P. Pinte, donatoarea spune următoarele:

„Făgăduisem demult un rând de haine preoțești bisericii unde am fost botezată, în comuna Cața. Dumnezeu mi-a ajutat să-mi îndeplinesc această dorință, și odată cu aceasta trimit pentru înzestrarea sfintei biserici hainele făgăduite. Prea plecată și smerită roabă a sfintei biserici: Ana Ion Ciuta”.

— Pr. P. Pinte aduce, în numele parohiei sale, cele mai călduroase mulțămiri nobilei donatoare.

† Pr. Ioan P. Răduț, septuagenarul preot din parohia Berivii mari, prot. Olul, după o păstorire de 42 ani în via Domnului, a trecut în 28 April c., la cele eterne. În mormântarea i s'a făcut în 30 April, jălit de preoțimea tractuală, de nemângăiața familie și de fiii săi sufletești. Păr. Valer Boeriu, prin cuvinte potrivite, a scos în relief bunele însușiri ale defunctului. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Reducere generală de 50 la sută. Consiliul de administrație al căilor ferate române a acordat o nouă reducere, valabilă cu începerea de Vineri seara (18 Mai) și până Marți noaptea (29 Mai). Se vor elibera călătorilor jumătăți de bilete, fără nici un fel de formalitate. La trenuri rapide, plata tichetului se face la valoare integrală.

Înainte de toate, lupta în contra mortalității infantile.

Această luptă se duce astăzi în mod metodic, pe baza unor studii științifice de specialitate, și anume:

1. *Eugenia sau igiena preconcepțională* care indică mijloacele și asigură procrearea de copii sănătoși, cât mai aproape de idealul de perfecțiune fizică și psihică.

Indivizii anormali, alienații, desechilibrații, criminalii, procrează copii cu aceleași moșteniri, ceea ce este un pericol pentru societate.

Pentru combaterea acestui pericol s'a propus sterilizarea lor, măsură care a și fost pusă în aplicare în America, încă din 1899, în închisori, case de nebuni, școli de corecție, de arierăți, colonii de vagabonzi.

Până la 1 Ianuar 1930 se sterilizează în America 10.833 persoane din aceste institut public, dintre care 5.102 bărbați și 5.731 femei.

Cu mai puțină intensitate această măsură începe să fie aplicată și în Elveția, Suedia, Germania și Cehoslovacia. Se urmărește astfel nu numai îmbunătățirea raselor prin selecționare, eliminând anormalii și favorizând reproducerea elementelor superioare, dar, în același timp, și imputinarea, dacă nu chiar suprimarea cheltuielilor destul de mari, pe care statele sânt nevoite să le facă cu întreținerea tuturor acestor degenerați, în detrimentul locuitorilor sănătoși și muncitori.

Organizați Oastea Domnului

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 6 Mai 1934, va predica I. P. S. Sa, în legătură cu deschiderea adunării eparhiale.

Festival. Secția artistică a desp. jud. Sibiu al asociației „Astra” organizează un festival Beethoven, cu program ales, executat cu binevoitorul concurs al unor distinși artiști din capitală și localitate, și al unui mare cor, de 300 persoane. Festivalul se ține, în sala Thalia, Duminecă în 6 Mai 1934, ora 9 seara. Biletele se vând la drogheria Baci, str. Regina Maria 10, și seara la cassa.

Nr. 152/1934.

[26] 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Cerișor, din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. Sesiune parohială: 31 iug. 65 st. [jumătate productiv].
3. Câte una măsură ovăș dela fiecare familie.
4. Stola obișnuită în parohie.
5. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererile de concurs și concesiune dela Prea Ven. Cons. Arhiep., că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta, cu în-cuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vreo Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către parohieni.

Hunedoara, 15 April 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înțelegere cu consiliul parohial.

Pr. Nicolae Suciu
adm. protopopesc

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Prețul Lei 150—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimițându-se prețul, plus spese postale Lei 15— prin mandat postal.

Publicație de licitare

În ziua de 13 Mai 1934 se va da prin licitație publică repararea bisericii ort. rom. din Baci—Brașov, precum urmează:

I. Lucru de zidărie, tencuială, Pictură din nou după planul fixat, prețul de strigare 120.000 Lei.

II. Repararea acoperișului, tâmplărie, lucru de tinichigiu, poartă de fier, paratrăsnet etc., prețul de strigare 60.000 Lei.

Licitația se va ține separat pentru cele două puncte de mai sus, cu oferte închise și sigilate. Garanția 5% se va depune odată cu oferta. Licitația va avea loc în sala de ședințe a Consiliului parohial din Baci la ora 3 p. m.

Condițiile și caietul de sarcini se pot vedea oricând la oficiul parohial.

Baci—Brașov, 24 April 1934.

În numele Consiliului parohial
Preot. Victor Marin,
paroh.

Nr. 125—1934

[23] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a [treia] Teline, protopopiatul Sighișoara, se publică prin această concurs cu termen de 30 zile, dela cea dintâi apariție în Telegraful Român, pe lângă următoarele condiții:

1. Retribuția dela stat.
2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependențe economice.
3. 24 iug. fână, din reforma agrară.
4. Stola obișnuită.
5. Drept de o parcelă de lemne din parchet anual, pe plată. Tăiatul și transportul îl privesc pe preot.
6. Drept de pășunat pentru 4 vite, pe plată.
7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile vor fi înaintate oficiului protopopesc Sighișoara și vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, de liceu, absolutor, de calificare, și permisiune de a concura la această parohie dela Prea Ven. Arhiepiscopie ortodoxă de Alba Iulia și Sibiu.

Concurenții se pot prezenta în parohie numai cu prealabila încuviințare a subsemnatului.

Oficiul protopopesc Sighișoara, în înțelegere cu consiliul parohial Teline.

Sighișoara 15 Martie 1934.

Emilian Stoicu
protopop.

Răul și mântuirea

III

Venirea lui Hristos și Mântuirea nu pot fi înțelese spiritual decât ca o continuare a creațiunii lumii, ca a opta zi a acestei creațiuni, ceea ce înseamnă un Proces cosmogonic și antropogonic, o manifestare a iubirii divine în creațiune, un nou stadiu în libertatea omului. Ajungerea la noul om spiritual nu putea rezulta numai din evoluția naturii omenești. Această venire înseamnă că lumea spirituală trece din eternitate în lumea noastră naturală, în timpul nostru. Evoluția naturală a umanității ne menține în limitele restrânse ale realității naturale. Păcatul original, răul care e rădăcina acestei lumi, continuă să izoleze și să ne robească lumii terestre. Desrobirea nu poate veni decât din înălțime. Energia lumii spirituale și divine trebuie să intre în realitatea noastră naturală decăzută, și să transfigureze natura noastră, să rupă barierele despărțitoare dintre două lumi. Istoria cerească pătrunde în istoria pământească.

Istoria neamului omenesc, cea a vechiului Adam, avea să se pregătească să primească pe noul Om spiritual care vine din altă lume, o dezvoltare spirituală pregăitoare trebuie să se îndeplinească. În omenire și în lumea naturală avea să se nască o primire, fără ca ea să fie a elementului divin, un principiu feminin adument de grație. Fecioara Maria, Mama lui Dumnezeu, a fost de bunăseama desvelirea acestui principiu, prin intermediul căreia neamul omenesc avea să primească pe Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului. În Hristos, Dumnezeu-Omul, iubirea divină infinită în-

tâlnește iubirea reciprocă a omului. Taina Mântuirii e cea a iubirii și a libertății. Dacă Hristos nu e numai Dumnezeu, ci și om, și așa ne învață natura teandrică, atunci în opera Mântuirii nu lucrează numai natura divină, ci și natura omenească, natura cerească spirituală a umanității. Hristos, fiind Dumnezeu-Om, ne arată că noi nu aparținem numai neamului pământesc, că omul spiritual rămâne, grație Lui, în profunzimea realității divine. În Hristos, ca Om Absolut, cuprinzând în el tot neamul omenesc spiritual, omul face un efort eroic pentru a învinge păcatul și urmarea lui, moartea, prin jertfă și suferință. El îndeplinește acest efort, pentru a răspunde iubirii divine. În Hristos natura omenească conlucră la opera de mântuire. Jertfa este legea ascenziunii spirituale, și prin înnoirea făcută de Hristos începe viața creațiunii o nouă eră. Adam a trecut prin proba libertății și n'a răspuns la chemarea lui Dumnezeu prin o iubire de bunăvoie și creaătoare. În el încă nu era relevat deplin omul spiritual. Hristos, Adam cel Nou, a dat ascultare iubirii divine, și indică întreagă înnoirea sa spirituală, drumul acestei ascultări. Mântuirea e un proces teandric, deci în două și în una. Fără natura omenească, fără libertatea omului, ea nu se poate îndeplini. Aici, ca peste tot în creștinism, taina umanității teandrică a lui Hristos e cheia întregii cunoștințe autentice. Acest mister nu-și găsește rezolvare definitivă decât în Trinitatea divină: În sf. Duh se unesc legăturile Tatălui cu ale Fiului. Nu se poate învinge răul fără participarea libertății omului. Ori răul subminează și diformează această libertate care singură trebuie să permită a-l învinge.